

poteten I TRØNDELAG 200 ÅR

Til vår landsdel kom poteten i 1770 ved general Georg Fredrik von Krogh. von Krogh — som var kongens generaladjutant — hadde sin bopel på Leira i Strinda.

En vårdag i det Herrens år 1770 spiste generalen ved den engelskfødte dronning Caroline Mathilde's taffel i København. Denne Caroline Mathilde var 15 år gammel blitt påtvunget fornuftsekteskap med den «gale» kong Kristian den 7. av Danmark —Norge.

I 1770 da von Krogh spiste ved dronningens taffel, var Caroline Mathilde 19 år gammel og moden kvinne alt.

General von Krogh, «Kongen på Leira» som han ble kalt, var ikke nettopp noen smukkas, men som sine medbrødre ellers av Adams ætt var han svak for kvinnelig ynde og dessuten litt av en kurtisør, og han konverserte dronningen etter beste oppskrift.

Under middagen ble det servert kokte poteter på sølvfat, og dronningen spør om ikke von Krogh vil forsøke seg med potetdyrking i Trøndelag. I så fall skulle hun utvirke at obersten (han var ennå bare oberst) ble utnevnt til generalløytnant og kommandant i Trondheim. Og som den galante kavaler generalen var, tok han henvendelsen som et «kongelig påbud». Poteten kom til Trøndelag og von Krogh til Trondheim som kommandant.

*Dronning Caroline Mathilde
av Danmark—Norge.*

*General Georg Fredrik
von Krogh.*

Hvorvidt von Krogh selv dyrket de første poteter på Leira, eller om han straks henvendte seg til den dyktige botaniker biskop Gunnerus på Berg prestegård i Strinda må vi la være usagt, men trolig er det siste tilfelle.

Gunnerus var biskop fra 1758—1773 og var sammen med Gerhard Schøning m. fl. en av stifterne av Videnskabernes Selskab i Trondheim. Biskop Gunnerus drev vitenskapelige forsøk bl. a. med poteter i hagen på Berg prestegård, og han har selv fortalt at han ble en fattig mann ved denne virksomhet.

Ja, det var tungt i førstningen å få folk til å godta poteten. Allikevel syntes det som potetavlingen var begynt flere steder i landsdelen (også her i Innherred) da Gerhard Schøning foretok sine reiser i Trøndelag i årene 1733 og 1774.

Vi behøver ikke å komme inn på kornet. Det har jo vært gudslånet her til lands i mer enn 4000 år — men poteten, hvorledes kunne våre forfedre være denne himmelens gave foruten?

Men omsider seiret fornuften.

Nå er ingen vekst så alminnelig dyrket og ingen så uunnværlig. Det er rart å tenke på. Hatet og fryktet da den gjorde sin entre. Nå kalt «den velsignede» blant Nordens kulturplanter. Nå behøver det ikke lenger lyde fra prekestolene landet over: — Lykkelig den Mand der haver en bakke imod Syd hvori han kan plante sine Potatos. —

Nei, nå trenger ingen prestemann lenger i den sammenheng å nevne poteten. Og det skulle forresten bare mangle. For i år kan poteten i Trøndelag feire sitt 200-års jubileum. I den forbindelse er det all grunn til — når vi setter oss til middagsbordet — og minnes dem, nevnte og unevnte, som gikk i brodden for få denne uunnværlige næringsplante innført og godtatt av det brede lag av folket. I gode og onde dager har den vært bra å ty til. Og ikke minst i nødens tider, når uår, krig, hunger og dyrtid gjestet nasjonen ble poteten rett og slett en velsignelse, en redning. Det vil den fortsatt bli.

Ja, lykkelig den Mand der haver en Bakke imod Syd....

S. H.

